

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ від 08 травня 2020 р.

№ 0202-1/163

Проректор
з науково-педагогічної роботи

Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

ТИМЧАСОВИЙ СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ   Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ   Бакалавр

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ   10 Природничі науки

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ   106 Географія

Схвалено Вченою радою університету 27 квітня 2020 року, протокол № 8

Харків – 2020

I. Преамбула

Тимчасовий стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня, галузь знань 10 Природничі науки, спеціальність 106 Географія.

Розроблено робочою групою у складі:

Прізвище, ім'я, по батькові	Найменування посади (для сумісників – місце основної роботи, посада)	Науковий ступінь, вчене звання
Керівник групи забезпечення – Немець Людмила Миколаївна	професор, завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства	доктор географічних наук, професор кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства
Члени робочої групи		
Пересадько Віліна Анатоліївна	декан факультету геології, географії, рекреації і туризму, професор кафедри фізичної географії та картографії	доктор географічних наук, професор кафедри фізичної географії та картографії
Черваньов Ігор Григорович	професор кафедри фізичної географії та картографії	доктор технічних наук, професор кафедри раціонального використання природних ресурсів і охорони природи
Костріков Сергій Васильович	професор кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства	доктор географічних наук, професор кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства
Прасул Юлія Іванівна	доцент, завідувач кафедри фізичної географії та картографії	кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної географії та картографії
Решетченко Світлана Іванівна	доцент кафедри фізичної географії та картографії	кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної географії та картографії
Сінна Олена Іванівна	доцент кафедри фізичної географії та картографії	кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної географії та картографії
Гусева Наталія Володимирівна	доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства	кандидат географічних наук, доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства
Кандиба Юрій Іванович	доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства	кандидат географічних наук, доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства
Ключко Людмила Василівна	доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства	кандидат географічних наук, доцент кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства

Тимчасовий стандарт розглянуто та схвалено:

на засіданні кафедри фізичної географії та картографії (протокол № 9 від 05.03.2020 р.),

на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства (протокол № 3 від 11.03.2020 р.),

науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму (протокол № 8 від 11.03.2020 р.),

вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму (протокол № 7 від 11.03.2020 р.).

II. Загальна характеристика

<i>Рівень вищої освіти</i>	Перший (бакалаврський) рівень
<i>Ступінь вищої освіти</i>	Бакалавр
<i>Галузь знань</i>	10 Природничі науки
<i>Спеціальність</i>	106 Географія
<i>Форми навчання</i>	Обмеження відсутні
<i>Освітня кваліфікація</i>	Бакалавр Географії (за відповідною спеціалізацією) <i>Примітка: назва спеціалізації визначається закладом вищої освіти і ґрунтується на предметній області, освітній програмі.</i>
<i>Професійна кваліфікація</i>	-
<i>Кваліфікація в дипломі</i>	Ступінь вищої освіти – Бакалавр Спеціальність – 106 Географія Освітня програма – (зазначити назву)
<i>Опис предметної області</i>	<i>Об'єкт вивчення та/або діяльності:</i> природні та антропогенні об'єкти, процеси та явища у геосферах у взаємозв'язку, перетвореннях і розвитку у просторі й часі. <i>Цілі навчання:</i> високопрофесійна теоретична та практична підготовка з базових фахових знань для виконання професійних завдань та обов'язків прикладного характеру в галузі сучасної географічної науки. <i>Теоретичний зміст предметної області:</i> знання щодо будови, складу, розвитку геосфер Землі, явищ і процесів, що в них відбуваються. Базові знання з природничих і суспільних наук, інформаційних технологій в обсязі, необхідному для дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів у геосферах <i>Методи, методика та технології:</i> методи натурного, прямого та опосередкованого, безпосереднього лабораторного або дистанційного дослідження компонентів геосфер, процесів і явищ, методи моделювання та опрацювання інформації. <i>Інструментарій та обладнання:</i> Обладнання та устаткування, необхідне для польового/лабораторного/дистанційного дослідження складу, будови і властивостей геосфер та їхніх компонентів (у відповідності до спеціалізації).
<i>Академічні права випускників</i>	Можливість навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти.
<i>Працевлаштування випускників</i>	Випускники можуть залучатись до таких видів економічної діяльності: наукові дослідження та розробки, середня і вища освіта, державне управління; обіймати посади: картограф, фахівець з геосистемного моніторингу навколишнього середовища, фахівець з дистанційного зондування Землі та аерокосмічного моніторингу, інженер з охорони навколишнього середовища, вчитель середнього навчально-виховного закладу, географ, географ-економіст, фахівець з міського та районного планування, фахівець з розміщення продуктивних сил та регіональної економіки, фахівець з управління природокористуванням, туризмознавець, інспектор з туризму, агент з організації туризму, асистент географа.

III. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття ступеня вищої освіти бакалавра

- на основі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 11 років (профільної середньої освіти з терміном навчання два роки) становить 240 кредитів ЄКТС;

- на основі ступеня молодшого бакалавра становить 180-120 кредитів ЄКТС у залежності від фахової підготовки.

Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення результатів навчання за спеціальністю, визначених тимчасовим стандартом вищої освіти.

Мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик – 10 % обсягу програми.

IV. Перелік компетентностей випускника

<i>Інтегральна компетентність</i>	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності географа або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умовами недостатності інформації.
<i>Загальні компетентності</i>	ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя. ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології. ЗК 4. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 6. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами. ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 8. Прагнення до збереження навколишнього середовища. ЗК 9. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
<i>Спеціальні (фахові) компетентності</i>	ФК 1. Базові знання з географічних наук: об'єктно-предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження відповідно до спеціалізації. ФК 2. Здатність до системного географічного мислення. ФК 3. Розуміння основних географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних рівнях його організації. ФК 4. Розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку та взаємодії природи і суспільства й уміння їх використовувати у професійній, соціальній, педагогічній діяльності. ФК 5. Здатність застосовувати базові знання фундаментальних наук при вивченні природних та антропогенних геосистем різного ієрархічного рівня. ФК 6. Здатність проводити географічний аналіз природних та суспільних об'єктів і процесів у різних просторово-часових масштабах. ФК 7. Здатність здійснювати збір, реєстрацію та аналіз даних про стан територіальних систем за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах. ФК 8. Картографічна компетентність: уміння давати комплексну

	<p>географічну оцінку території за результатами аналізу карт, здатність відображати географічні об'єкти і процеси за допомогою картографічних творів.</p> <p>ФК 9. Здатність використовувати географічні інформаційні технології для вирішення практичних завдань у галузі географії.</p> <p>ФК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, у тому числі у загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладах.</p>
--	---

V. Нормативний зміст підготовки бакалавра, сформульований у термінах результатів навчання

	<p>ПРН 1. Застосовувати базові знання природничих, суспільних і точних наук в обсязі, необхідному для засвоєння географічних дисциплін.</p> <p>ПРН 2. Володіти базовими знаннями географічних наук для професійної діяльності.</p> <p>ПРН 3. Розуміти чинники диференціації природи, принципи ландшафтної організації географічної оболонки.</p> <p>ПРН 4. Мати базові уявлення про територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур.</p> <p>ПРН 5. Розуміти географічні основи раціонального природокористування та охорони природи.</p> <p>ПРН 6. Збирати, обробляти, аналізувати і систематизувати наукову та технічну інформацію для вирішення географічних задач.</p> <p>ПРН 7. Планувати, організовувати і проводити стаціонарні, напівстаціонарні та польові географічні спостереження.</p> <p>ПРН 8. Використовувати картографічні моделі у професійній діяльності.</p> <p>ПРН 9. Використовувати комп'ютерні та географічні інформаційні системи у практичній діяльності.</p> <p>ПРН 10. Обробляти статистичні та інші дані для отримання нової інформації про природні та суспільні об'єкти і процеси за допомогою спеціального програмного забезпечення.</p> <p>ПРН 11. Застосовувати методи і прийоми аналізу генезису, еволюції і тенденцій розвитку об'єктів та явищ навколишнього середовища.</p> <p>ПРН 12. Аналізувати та оцінювати вплив географічних властивостей регіонів на природокористування та господарську діяльність.</p> <p>ПРН 13. Визначати зміни характеристик природного середовища під впливом господарської діяльності.</p> <p>ПРН 14. Застосовувати методи географічних досліджень природних та суспільних об'єктів і процесів.</p> <p>ПРН 15. Володіти навичками комплексного географічного аналізу територій.</p> <p>ПРН 16. Володіти навичками спілкування з представниками інших професійних груп, у тому числі у загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладах.</p>
--	---

VI. Форми атестації здобувачів вищої освіти.

<i>Форми атестації здобувачів вищої освіти</i>	Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи бакалавра.
<i>Вимоги до кваліфікаційної роботи</i>	Кваліфікаційна робота бакалавра виконується за матеріалами, зібраними протягом практик, під час роботи в бібліотеках, власних польових досліджень. Кваліфікаційна робота повинна вміщувати аналіз літературних джерел і результати самостійної роботи студента з матеріалом, зібраним і опрацьованим ним особисто. Кваліфікаційна робота передбачає проведення аналізу та прикладне дослідження об'єктів, процесів, актуальних проблем, вивченням яких займається географічна наука. Обсяг та

	структура роботи встановлюється закладом вищої освіти. Кваліфікаційна робота перевіряється на наявність плагіату згідно з процедурою, визначеною системою забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти. Анотація кваліфікаційної роботи, її зміст мають бути опубліковані на офіційному сайті закладу вищої освіти або його структурного підрозділу.
<i>Вимоги до публічного захисту (демонстрації)</i>	Атестація здійснюється відкрито і публічно перед Екзаменаційною комісією, яка затверджена наказом ректора ХНУ імені В.Н. Каразіна. Доповідь здобувача для переконливості та підтвердження висновків і пропозицій має обов'язково супроводжуватися презентацією з використанням мультимедійної техніки.

VII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

<p>У закладі вищої освіти повинна функціонувати система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти; 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм; 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб; 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників; 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою; 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом; 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації; 8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату; 9) інших процедур і заходів. <p>Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти за поданням закладу вищої освіти оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та Стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти в Європейському просторі вищої освіти.</p>
